

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/25/2002

OPINIE O PROPOZYCJACH ZMIAN W PRAWIE PRACY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2002

- Opinie ankietowanych o rządowej propozycji dotyczącej zatrudnienia kogoś po raz pierwszy, tzn. początkującego pracownika, za płacę niższą niż obowiązująca płaca minimalna, są podzielone. Niewielką przewagę ma pogląd, że sprzyjałoby to zwiększeniu zatrudnienia (44%); opinię przeciwną wyraża dwie piąte ankietowanych (40%), a jedna szоста (16%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.
- Mimo iż nieco przeważa pogląd, że niejednakowe traktowanie osób początkujących na rynku pracy i pozostałych pracowników sprzyjałoby wzrostowi zatrudnienia, rozwiązanie takie nie jest aprobowane przez większość badanych - blisko trzy piąte (59%) uważa, że jest ono niedopuszczalne, ponad jedna czwarta (27%) zaakceptowałaby je, a jedna siódma (14%) nie ma skrystalizowanego poglądu na ten temat.
- Ponad połowa ankietowanych (58%) sądzi, że większa swoboda w zwalnianiu pracowników nie będzie sprzyjać wzrostowi zatrudnienia. Tylko nieco ponad jedna piąta respondentów (22%) jest zdania, że ułatwienia w tej sprawie spowodują zwiększenie zatrudnienia, a prawie taki sam odsetek (20%) nie ma jednoznacznej opinii w tej kwestii.
- Prawie dwie trzecie respondentów (63%) uważa, że nie należy poluzowywać przepisów dotyczących zwalniania z pracy. Przeciwnego zdania jest niespełna jedna piąta ankietowanych (18%), a prawie równie wielu jak przy poprzedniej kwestii (19%) nie ma wyrobionej opinii.

Zmiany w kodeksie pracy, jakie proponuje rząd, stanowią część rządowego programu gospodarczego, mającego na celu wspieranie przedsiębiorczości i zmniejszenie bezrobocia. Mimo wielomiesięcznych negocjacji między organizacjami pracodawców i związkami zawodowymi ostatecznie nie doszło do porozumienia w sprawie zmian w kodeksie pracy.

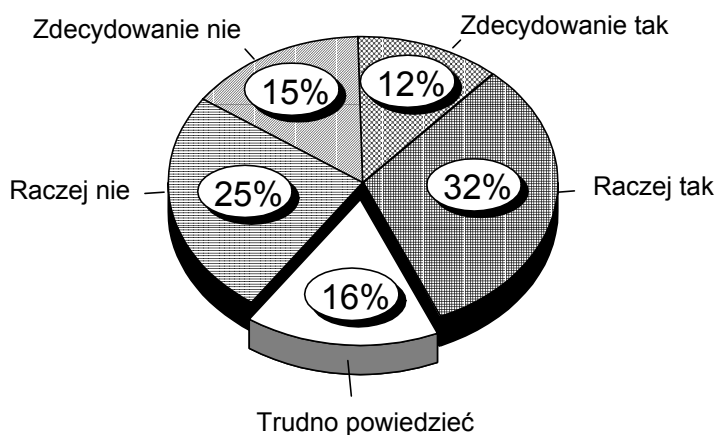
Proponowane zmiany w prawie pracy z pewnością nie dla wszystkich są zrozumiałe, nie wszyscy też o nich wiedzą. Aby poznać społeczne reakcje na rządowe propozycje zmian, zapytaliśmy ankietowanych¹ tylko o dwie kwestie, wybrane z całego pakietu. Nie są to propozycje najbardziej kontrowersyjne, ale mogą wzbudzać różnego rodzaju obawy i można mieć wobec nich zastrzeżenia, zarazem jednak są stosunkowo łatwo zrozumiałe. Wydaje się, że dzięki temu poznajemy opinie respondentów o tych konkretnych sprawach, ale także, choćby w przybliżeniu, ogólne nastawienie społeczeństwa do propozycji zmian przepisów dotyczących zatrudniania pracowników.

PŁACA NIŻSZA NIŻ MINIMALNA

Opinie o rządowej propozycji dotyczącej możliwości zatrudnienia kogoś po raz pierwszy za płacę niższą niż obowiązująca płaca minimalna są podzielone. Niewielką przewagę ma pogląd, że sprzyjałoby to wzrostowi zatrudnienia (44%); opinię przeciwną wyraża dwie piąte ankietowanych (40%), a jedna szóstą (16%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (141) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 lutego 2002 roku na liczącej 954 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

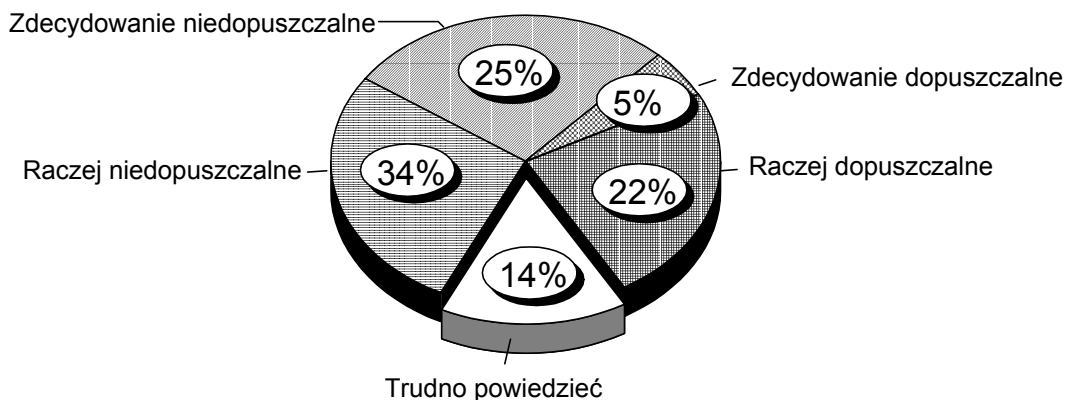
RYS. 1. PRZYGOTOWUJE SIĘ ZMIANY W PRAWIE PRACY, KTÓRE MAJĄ NA CELU WZROST ZATRUDNIENIA. ZGODNIE Z TYMI PROPOZYCJAMI BĘDZIE MOŻNA ZATRUDNIĆ KOGOŚ PO RAZ PIERWSZY, TZN. POCZĄTKUJĄCEGO PRACOWNIKA, TAKŻE ZA PŁACĘ NIŻSZĄ NIŻ OBOWIĄZUJĄCA W CAŁYM KRAJU PŁACA MINIMALNA. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE DZIĘKI TEMU PRACODAWCY ZATRUDNIĄ WIĘCEJ OSÓB CZY TEŻ NIE ZATRUDNIĄ?

Nadzieje na zwiększenie zatrudnienia dzięki odstępieniu od wymogu płacy minimalnej są znacznie częstsze wśród najmłodszych ankietowanych - w wieku od 18 do 24 lat (58%), zwłaszcza uczniów i studentów (64%) - niż wśród pozostałych. Częściej niż inni sądzą tak również przedsiębiorcy - osoby pracujące na własny rachunek (zob. tabele aneksowe). Ponadto im wyższy jest poziom wykształcenia respondentów (i lepsze warunki materialne, w jakich żyją), tym większy ich odsetek wyraża pozytywne opinie na ten temat, ale w znacznej mierze wynika to z dużej liczby wskazań „trudno powiedzieć” wśród osób gorzej wykształconych.

Zarazem takie niejednokowe traktowanie osób początkujących na rynku pracy i pozostałych pracowników nie jest aprobowane przez większość badanych - blisko trzy piąte (59%) uważa, że jest to niedopuszczalne. Tylko nieco ponad jedna czwarta (27%) wyraża przeciwną opinię, a jedna siódma (14%) nie ma zdania na ten temat. Widać, że odstępstwa od zasady równego traktowania pracowników budzą sprzeciw.

RYS. 2. CZY, PANA(I) ZDANIEM, TAKIE RÓŻNE TRAKTOWANIE PRACOWNIKÓW PODEJMUJĄCYCH PRACĘ PO RAZ PIERWSZY I POZOSTAŁYCH PRACOWNIKÓW JEST DOPUSZCZALNE CZY TEŻ NIEDOPUSZCZALNE?

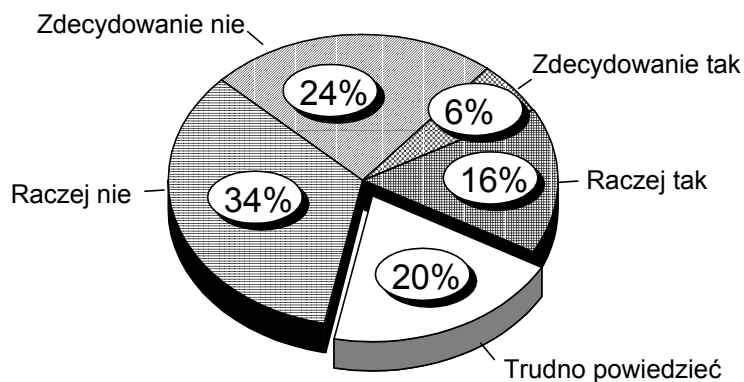

Podobnie jak w kwestii poprzedniej, tak i w tym przypadku widoczna jest zależność opinii badanych od poziomu ich wykształcenia oraz warunków materialnych (zob. tabele aneksowe). Przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla częściej niż pozostałe kategorie społeczno-zawodowe uważają takie niejednakowe traktowanie pracowników za dopuszczalne, ale najczęściej sądzą tak pracujący na własny rachunek (54%).

MOŻLIWOŚĆ ZWALNIANIA PRACOWNIKÓW A WZROST ZATRUDNIENIA

Zapytaliśmy ankietowanych o zmiany przepisów, które mają ułatwić zwalnianie pracowników niepotrzebnych czy nieprzydatnych, co może zmniejszyć obawy przedsiębiorców przed legalnym zatrudnianiem nowych pracowników. Ponad połowa badanych (58%) sądzi, że większa swoboda w zwalnianiu pracowników nie będzie sprzyjać wzrostowi zatrudnienia. Tylko nieco ponad jedna piąta (22%) jest zdania, że będzie to sprzyjać przyjmowaniu do pracy nowych pracowników, a prawie taki sam odsetek (20%) nie ma jednoznacznej opinii w tej sprawie.

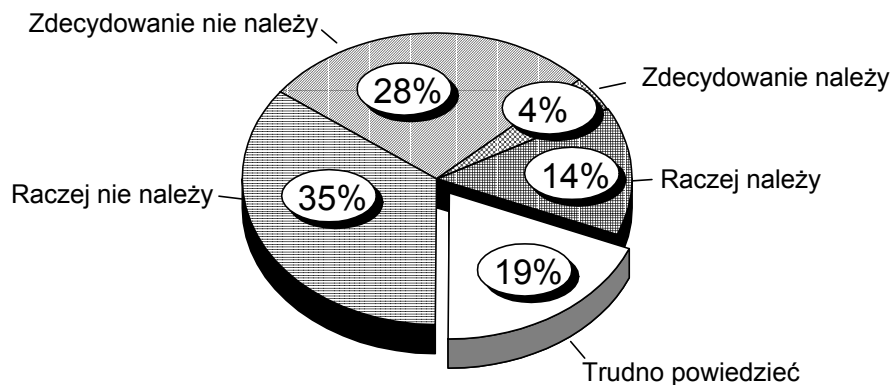
RYS. 3. NOWE PRZEPISY MAJĄ UŁATWIĆ ZWALNIANIE PRACOWNIKÓW. CHODZI O TO, ABY PRZEDSIĘBIORCY ZATRUDNIALI LEGALNIE NOWYCH PRACOWNIKÓW NIE BOJĄC SIĘ, ŻE NIE BĘDĄ MOGLI ICH ZWOLNIĆ, JEŚLI OKAŻĄ SIĘ NIEPRZYDATNI LUB NIEPOTRZEBNI. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WIĘKSZA SWOBODA W ZWALNIANIU PRACOWNIKÓW BĘDZIE SPRZYJAĆ WZROSTOWI ZATRUDNIENIA CZY TEŻ NIE?

Za większą swobodą w tym względzie najczęściej, oczywiście, opowiadają się pracujący na własny rachunek. Częściej niż inni takiego zdania są również uczniowie i studenci oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Tak jak poprzednio, wyższe wykształcenie oraz dobre warunki materialne ankietowanych sprzyjają pozytywnej ocenie propozycji zmian w przepisach.

Prawie dwie trzecie badanych (63%) uważa, że nie należy poluzowywać przepisów dotyczących zwalniania z pracy. Niespełna jedna piąta ankietowanych (18%) wyraża przeciwną opinię w tej sprawie, a prawie równie wielu jak przy poprzedniej kwestii (19%) nie ma wyrobionego poglądu na ten temat.

RYS. 4. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE NALEŻY POLUZOWAĆ PRZEPISY DOTYCZĄCE ZWALNIANIA Z PRACY CZY TEŻ NIE NALEŻY?

Istotnym czynnikiem różnicującym opinie badanych w tej sprawie - i sprzyjającym poparciu dla poluzowania przepisów dotyczących zwalniania z pracy - jest znów poziom wykształcenia. Osoby lepiej wykształcone częściej mają wyrobione zdanie na ten temat (przypuszczalnie lepiej rozumieją, o co chodzi). Respondenci z wyższym wykształceniem wyraźnie rzadziej niż inni uważają, że nie należy poluzowywać przepisów dotyczących zwalniania z pracy, ale jednak pogląd ten podziela większość z nich. Tylko wśród pracujących na własny rachunek przeważa opinia, że należy poluzować przepisy (45% wobec 36% mających pogląd przeciwny).

Obawy przed ułatwianiem zwalniania z pracy są więc rozpowszechnione. Mniej lęków wydają się wzbudzać takie propozycje zmierzające do wzrostu zatrudnienia, jak odstępianie od płacy minimalnej w przypadku podejmowania pierwszej pracy.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Przygotowuje się zmiany w prawie pracy, które mają na celu wzrost zatrudnienia. Zgodnie z tymi propozycjami będzie można zatrudniać kogoś po raz pierwszy, tzn. początkującego pracownika, także za płacę niższą niż obowiązująca w całym kraju płacą minimalną. Czy uważa Pan(i), że dzięki temu pracodawcy zatrudnią więcej osób czy też nie zatrudnią?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	40	16	954
Płeć				
Mężczyźni	44	42	14	455
Kobiety	45	38	17	499
Wiek				
18-24 lat	58	34	7	147
25-34	43	45	11	172
35-44	45	43	11	182
45-54	41	44	15	179
55-64	44	37	19	133
65 lat i więcej	33	34	33	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	42	40	18	348
Miasto do 20 tys.	44	41	15	402
20-100 tys.	48	38	15	200
101-500 tys.	42	32	16	180
501 tys. i więcej mieszk.	50	40	10	124
Wysztalcenie				
Podstawowe	36	39	25	248
Zasadnicze zawodowe	45	40	15	295
Średnie	48	42	10	321
Wyższe	52	36	13	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	40	17	53
Prac.umysł.hiż.szczebła	38	53	10	87
Pracownicy fiz.-umysł.	45	47	9	91
Robotnicy wykwalifikowani	35	51	15	61
Robotnicy niewykwalifik.	46	50	4	27
Rolnicy	40	39	20	48
Pracujący na własny rach.	47	30	23	48
Bierni zawodowo				
Renciści	42	36	22	96
Emeryci	38	36	26	185
Uczniowie i studenci	64	27	9	71
Bezrobotni	51	43	6	144
Gospodynie domowe i inni	47	30	23	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	40	47	13	145
spółce właścicieli	52	38	10	54
prywatnych i państwa	42	46	12	188
sekt. pryw. poza rolnict.	45	30	24	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	48	45	6	116
300-399	45	46	8	81
400-599	38	41	21	165
600-800	45	34	21	148
Powyżej 800 zł	48	41	11	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	39	46	16	291
Średnie	41	40	19	431
Dobre	58	33	10	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	52	29	19	66
Raz w tygodniu	39	44	17	455
1-2 razy w miesiącu	47	36	17	171
Kilka razy w roku	44	45	11	178
W ogóle nie uczestniczy	59	27	14	83
Poglądy polityczne				
Lewica	46	41	13	310
Centrum	51	37	11	243
Prawica	49	37	14	180
Trudno powiedzieć	30	45	25	219

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, takie różne traktowanie pracowników podejmujących pracę po raz pierwszy i pozostałych pracowników jest dopuszczalne czy też niedopuszczalne?

(%)

	Dopuszczalne	Niedopuszczalne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	59	14	954
Płeć				
Mężczyźni	26	61	13	455
Kobiety	28	57	16	499
Wiek				
18-24 lat	31	60	9	147
25-34	24	66	10	172
35-44	32	54	14	182
45-54	25	65	10	179
55-64	33	49	19	133
65 lat i więcej	18	55	27	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	22	58	20	348
Miasto do 20 tys.	32	52	16	102
20-100 tys.	24	63	13	200
101-500 tys.	34	57	9	180
501 tys. i więcej mieszk.	32	62	6	124
Wykształcenie				
Podstawowe	19	57	24	248
Zasadnicze zawodowe	25	58	16	295
Średnie	29	64	7	321
Wyższe	47	45	7	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	33	59	7	53
Prac. umysł. niż. szczebla	29	61	9	87
Pracownicy fiz.-umysł.	15	79	6	91
Robotnicy wykwalifikowani	22	61	18	61
Robotnicy niewykwalifik.	22	70	8	27
Rolnicy	18	62	20	48
Pracujący na własny rach.	54	35	11	48
Bierni zawodowo				
Renciści	20	58	22	96
Emeryci	29	50	21	185
Uczniowie i studenci	30	60	10	71
Bezrobotni	27	62	10	144
Gospodynie domowe i inni	29	47	24	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	28	63	9	145
społce właścicieli	18	71	11	54
prywatnych i państwa	30	61	9	188
sekt. pryw. poza rolnict.	18	55	28	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	20	65	15	116
300-399	20	69	11	81
400-599	22	60	18	165
600-800	23	64	13	148
Powżej 800 zł	41	51	8	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	22	64	14	291
Średnie	27	56	17	431
Dobre	33	57	9	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	43	23	66
Raz w tygodniu	24	62	14	455
1-2 razy w miesiącu	32	52	16	171
Kilka razy w roku	23	63	13	178
W ogóle nie uczestniczy	37	56	7	83
Poglądy polityczne				
Lewica	31	59	10	310
Centrum	27	60	13	243
Prawica	32	60	8	180
Trudno powiedzieć	18	56	26	219

Tabela 3. Nowe przepisy mają ułatwić zwalnianie pracowników. Chodzi o to, aby przedsiębiorcy zatrudniali legalnie nowych pracowników nie bojąc się, że nie będą mogli ich zwolnić, jeśli okaże się nieprzydatni lub niepotrzebni. Czy, Pana(i) zdaniem, większa swoboda w zwalnianiu pracowników będzie sprzyjać wzrostowi zatrudnienia czy też nie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	58	20	954
Płeć				
Mężczyźni	22	60	18	455
Kobiety	22	56	22	499
Wiek				
18-24 lat	24	60	16	147
25-34	15	63	22	172
35-44	27	58	15	182
45-54	27	57	16	179
55-64	22	57	22	133
65 lat i więcej	17	51	32	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	19	55	26	348
Miasto do 20 tys.	14	66	21	102
20-100 tys.	28	54	18	200
101-500 tys.	27	60	14	180
501 tys. i więcej mieszk.	21	63	16	124
Wykształcenie				
Podstawowe	15	53	33	248
Zasadnicze zawodowe	19	62	19	295
Średnie	25	60	14	321
Wyższe	43	50	8	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	60	10	53
Prac.umysł.niż.szczebła	19	67	14	87
Pracownicy fiz.-umysł.	21	58	21	91
Robotnicy wykwalifikowani	10	72	18	61
Robotnicy niewykwalifik.	16	64	20	27
Rolnicy	10	58	32	48
Pracujący na własny rach.	45	42	14	48
Bierni zawodowo				
Renciści	19	57	25	96
Emeryci	22	51	28	185
Uczniowie i studenci	34	50	17	71
Bezrobotni	24	65	11	144
Gospodynie domowe i inni	17	52	31	40
Pracuje w:				
inst. państw. publicznej	21	64	15	145
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	27	59	14	54
sekt. pryw. poza rolnict.	23	58	18	188
prywatnym gosp. rolnym	19	49	33	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	24	57	19	116
300-399	24	58	18	81
400-599	21	60	19	165
600-800	21	55	24	148
Powyzej 800 zł	31	51	18	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	63	19	291
Średnie	21	57	22	431
Dobre	29	52	18	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	57	30	66
Raz w tygodniu	22	60	19	455
1-2 razy w miesiącu	22	52	26	171
Kilka razy w roku	23	60	17	178
W ogóle nie uczestniczy	32	53	15	83
Poglądy polityczne				
Lewica	27	59	14	310
Centrum	22	60	18	243
Prawica	24	58	18	180
Trudno powiedzieć	14	55	32	219

Tabela 4. Czy uważa Pan(i), że należy poluzować przepisy dotyczące zwalniania z pracy czy też nie należy?
(%)

	Należy	Nie należy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	63	19	954
Płeć				
Mężczyźni	20	63	17	455
Kobiety	16	63	21	499
Wiek				
18-24 lat	20	64	16	147
25-34	11	74	15	172
35-44	18	64	18	182
45-54	25	56	20	179
55-64	17	64	20	133
65 lat i więcej	14	59	27	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	12	61	27	348
Miasto do 20 tys.	21	60	19	102
20-100 tys.	19	64	17	200
101-500 tys.	24	65	11	180
501 tys. i więcej mieszk.	21	67	12	124
Wykształcenie				
Podstawowe	10	62	28	248
Zasadnicze zawodowe	13	66	21	295
Średnie	22	64	13	321
Wyższe	37	56	7	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	66	7	53
Prac.umysł.hiz.szczebła	22	65	13	87
Pracownicy fiz.-umysł.	13	62	25	91
Robotnicy wykwalifikowani	6	74	20	61
Robotnicy niewykwalifik.	12	69	18	27
Rolnicy	7	68	26	48
Pracujący na własny rach.	45	36	19	48
Bierni zawodowo				
Renciści	12	65	24	96
Emeryci	20	55	24	185
Uczniowie i studenci	23	61	16	71
Bezrobotni	15	75	10	144
Gospodynie domowe i inni	12	63	26	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	21	64	15	145
społce właścicieli	23	60	17	54
prywatnych i państwa	19	60	21	188
sekt. pryw. poza rolnict.	9	64	27	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	11	71	19	116
300-399	12	72	16	81
400-599	13	66	22	165
600-800	18	63	19	148
Powyżej 800 zł	33	55	12	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	69	17	291
Średnie	15	64	21	431
Dobre	29	53	18	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	63	19	66
Raz w tygodniu	14	69	17	455
1-2 razy w miesiącu	21	53	26	171
Kilka razy w roku	20	61	20	178
W ogóle nie uczestniczy	27	59	14	83
Poglądy polityczne				
Lewica	22	63	15	310
Centrum	16	69	16	243
Prawica	23	62	15	180
Trudno powiedzieć	10	59	31	219